

Ochrona kobiet przed przemocą w prawie karnym

Jeżeli jesteś ofiarą przemocy ze strony męża, konkubenta, partnera lub rodziców wówczas masz prawo żądać skutecznej i natychmiastowej ochrony ze strony Policji, Prokuratora oraz Sądu.

W szczególności **masz prawo do:**

- złożenia na Policji lub w Prokuraturze zawiadomienia o popełnieniu na Twoją szkodę przestępstwa polegającego na używaniu przemocy oraz wniosku o ściganie sprawcy przemocy
- złożenia zeznań, w których opiszesz przemoc, jakiej doświadczasz
- żądania przeprowadzenia przez Policję lub Prokuratora, a potem Sąd czynności dowodowych w celu potwierdzenia popełnienia przestępstwa przez sprawcę przemocy
- żądania natychmiastowej interwencji Policji w postaci zatrzymania sprawcy przemocy w razie zagrożenia dla Twojego życia oraz zdrowia, a nawet mienia
- żądania natychmiastowego usunięcia sprawcy przemocy z domu poprzez jego aresztowanie przez Sąd lub nakazanie mu opuszczenia mieszkania przez Prokuratora lub Sąd
- żądania ukarania przez Sąd sprawcy przemocy w wyroku skazującym za przestępstwo
- zaskarżenia decyzji podjętych przez Policję, Prokuratora lub Sąd gdy się z nimi nie zgadzasz
- zaskarżenia bezczynności Policji lub Prokuratora do Sądu

Pamiętaj, że **Policjanci, Prokuratorzy oraz Sędziowie mają obowiązek zapewnienia Ci szybkiej i skutecznej ochrony przed sprawcą przemocy.** W szczególności są zobowiązani:

- przyjąć od Ciebie zawiadomienia o przestępstwie przemocy
- przesłuchać Cię w charakterze świadka
- przeprowadzić czynności dowodowe zmierzające do potwierdzenia popełnienia przestępstwa przez sprawcę przemocy
- podjąć interwencję i zatrzymać sprawcę przemocy stwarzającego zagrożenie dla Twojego zdrowia lub życia, a nawet mienia

- rozpoznać Twój wniosek o tymczasowe aresztowanie lub usunięcie z mieszkania sprawcy przemocy
- przeprowadzić czynności dowodowe zmierzające do potwierdzenia popełnienia przestępstwa przez sprawcę przemocy
- ukarać sprawcę przemocy za popełnione na Twoją szkodę przestępstwo

Dlaczego kobiety dotknięte przemocą domową nie zgłaszają się na Policję?

Kobiety dotknięte przemocą domową często nie zgłaszają się na Policję celem zawiadomienia o popełnieniu na ich szkodę przestępstwa.

Z doświadczenia jakie zdobyłem w trakcie orzekania jako sędzieja wydziału karnego wynika, że dzieje się tak z kilku powodów:

- poczucia wstydu wynikającego z ujawnienia przed obcą osobą - Policjantem lub Prokuratorem, że są ofiarami przemocy domowej
- strachu przed sprawcą przemocy domowej
- braku wiary w skuteczną i szybką pomoc ze strony Policji, Prokuratora i Sądu
- nieznamomości procedury karnej oraz swoich praw w postępowaniu karnym

To zupełnie zrozumiałe, że wstydzisz się zawiadomienia Policji lub Prokuratora o przemocę jakiej doświadczasz ze strony męża, konkubenta, partnera lub rodziców.

Mogę sobie tylko wyobrazić, jak trudno Ci jest opowiedzieć zupełnie obcej osobie, w dodatku Policjantowi o tak intymnej sprawie, jaką jest doświadczana przez Ciebie przemoc.

Rozumiem również Twój strach przed ujawnieniem przemocy, której jesteś ofiarą. Rozumiem Twój lęk przed agresją ze strony sprawcy przemocy, gdy dowie się, że zgłosiłaś ten fakt na Policji.

W trakcie orzekania jako sędzieja wydziału karnego wielokrotnie spotykałem się z beczynnością ze strony Policjantów w sprawach przemocy domowej. To zatem zrozumiałe, że zastanawiasz się czy zgłoszenie sprawy na Policji ma sens, czy nie pogorszy tylko Twojej sytuacji.

Jeżeli jednak uda Ci się przełamać wstyd, jeśli pokonasz lęk przed sprawcą przemocy, wówczas wyposażona w wiedzę o przysługujących Ci prawach:

- możesz uzyskać szybką i skuteczną pomoc ze strony Policji, Prokuratora oraz Sądu

- możesz ochronić siebie oraz Twoje dzieci przed dalszą przemocą
- w razie zagrożenia życia lub zdrowia możesz doprowadzić do tymczasowego aresztowania sprawcy przemocy lub jego usunięcia z mieszkania.

Oprócz zażegnania zagrożenia dla Twojego życia lub zdrowia pozwoli Ci to odzyskać zachwianą pewność siebie, poczucie własnej wartości. Uzyskanie pomocy ze strony Policji, Prokuratora czy Sądu pozwoli Ci także przełamać strach przed sprawcą Twoich cierpień.

Dlaczego warto zawiadomić Policję lub Prokuratora o przemocy domowej?

Zawiadomienie Policji lub Prokuratury o przestępstwie przemocy ze strony męża, konkubenta, partnera lub rodziców jest aktem wielkiej odwagi. Wymaga przewyciężenia uczucia wstydu związanego z ujawnieniem obcej osobie, że jesteś ofiarą przemocy. Wymaga również przełamania strachu przed reakcją sprawcy przemocy. Do tego dochodzi brak wiary w skuteczną i szybką pomoc ze strony organów ścigania.

Dlaczego zatem warto zawiadomić Policję lub Prokuratora o przemocy domowej?

- dopóki tego nie zrobisz, dopóty przemoc, jakiej doświadczasz pozostaje osobistą, wewnętrzną sprawą Twoją i sprawcy przemocy
- przed zgłoszeniem sprawy na Policję jesteś zdana tylko na siebie, pozostajesz bezbronna wobec przemocy jakiej doświadczasz
- nie licz na to, że z upływem czasu wszystko jakoś się ułoży. Twoja bierność tylko umacnia sprawcę przemocy w poczuciu bezkarności, a w konsekwencji skłania go do coraz większej agresji. Ty zaś, im dłużej doświadczasz przemocy z jego strony, tym bardziej się z tym godzisz, tracisz pewność siebie i poczucie własnej wartości.

Zawiadomienie Policji lub Prokuratury o przestępstwie przemocy domowej sprawia, że przemoc jakiej doświadczasz przestaje być prywatną sprawą sprawcy przemocy i jego ofiary. Sprawca przemocy nie będzie mógł już powiedzieć „proszę się nie wtrącać, to prywatna sprawa moja i mojej żony”

Zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej powoduje wszczęcie postępowania karnego, którego celem jest udzielenie kobiecie dotkniętej przemocą skutecznej ochrony w razie zagrożenia jej życia lub zdrowia oraz ukaranie sprawcy przemocy za popełnione przestępstwo.

Zawiadomienie o przestępstwie popełnionym przez sprawcę przemocy domowej spowoduje postawienie mu zarzutu popełnienia przestępstwa. Z tą chwilą sprawca przemocy stanie się podejrzanym w sprawie karnej o przestępstwo. To z kolei niesie za sobą następujące konsekwencje:

- w razie dalszego stosowania wobec Ciebie przemocy w sposób zagrażający Twojemu życiu lub zdrowiu sprawca przemocy powinien zostać aresztowany lub usunięty z mieszkania na mocy postanowienia prokuratora lub Sądu
- w razie podjęcia przez sprawcę przemocy próby grożenia Ci, zastraszenia Cię w celu wycofania sprawy karnej sprawca przemocy powinien zostać aresztowany przez Sąd.

Tymczasowe aresztowanie lub usunięcie z mieszkania sprawcy przemocy domowej to dwa najskuteczniejsze środki chroniące Cię przed dalszą przemocą z jego strony. Ich zastosowanie jest możliwe dopiero po tym, jak złożysz na Policji zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej, a sprawca przemocy stanie się podejrzanym w sprawie karnej o przestępstwo.

Uzyskanie skutecznej ochrony przed dalszą przemocą domową, uwolnienie się od sprawcy przemocy z mieszkania pozwoli Ci odzyskać pewność siebie oraz poczucie własnej wartości. Dzięki temu to, o czym dotychczas wielokrotnie myślałaś, lecz nie miałaś na to odwagi, jak rozwód z agresywnym mężem, uregulowanie z nim spraw majątkowych, uregulowanie kontaktów z dziećmi stanie się możliwe.

Tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy domowej przez Sąd w postępowaniu karnym

Tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy domowej to najskuteczniejszy środek powstrzymania go przed dalszym stosowaniem wobec ciebie i Twoich dzieci przemocy.

Postanowienie Sądu o tymczasowym aresztowaniu sprawcy przemocy domowej jest natychmiast wykonalne, co oznacza, że od razu po jego wydaniu sprawca przemocy zostanie zatrzymany i osadzony w Areszcie Śledczym.

Tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy domowej jest możliwe dopiero po tym, jak złożysz na Policji lub w Prokuraturze zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez sprawcę przemocy, zostaniesz przesłuchana w tej sprawie w charakterze świadka, a sprawcy przemocy zostanie przedstawiony zarzut popełnienia przestępstwa.

Tymczasowe aresztowanie jest najsurowszym środkiem przymusu wobec sprawcy przestępstwa. Dlatego sprawca przemocy domowej zostanie aresztowany tylko w następujących przypadkach:

- gdy stosowana przez sprawcę przemoc przybrała formę jednego z ciężkich przestępstw, np. znęcania się ze szczególnym okrucieństwem, dotkliwego pobicia, którego skutkiem był ciężki uszczerbek na zdrowiu osoby pokrzywdzonej czy przestępstwa zgwałcenia. W takich wypadkach tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy domowej jest uzasadnione grożącą mu surową karą za popełnione przestępstwo

- gdy życiu lub zdrowiu osoby dotkniętej przemocą domową grozi niebezpieczeństwo ze strony sprawcy przemocy, np. gdy sprawca przemocy groził swojej ofierze pobiciem

lub

- gdy zachodzi niebezpieczeństwo, że sprawca przemocy domowej będzie groził swojej ofierze, próbował ją zastraszyć by wycofała obciążające go zeznania

W postanowieniu o tymczasowym aresztowaniu sprawcy przemocy domowej Sąd wskazuje termin, do kiedy sprawca będzie osadzony w Areszcie Śledczym. Najczęściej stosowanym przez Sądy okresem tymczasowego aresztowania sprawcy przestępstwa jest okres 3 miesięcy. Zastosowany przez Sąd areszt może zostać następnie kilkukrotnie przedłużony.

W wielu przypadkach sprawcy przemocy domowej odzyskują wolność dopiero po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności wymierzonej im za przestępstwo przemocy domowej. W takich wypadkach sprawcy przemocy przebywają w areszcie przez cały czas trwania postępowania karnego, a po jego zakończeniu nie odzyskują wolności lecz rozpoczynają odbywać orzeczoną karę pozbawienia wolności. Dotyczy to tych sprawców przemocy domowej, którzy w razie zwolnienia z aresztu mogliby pobić osobę pokrzywdzoną lub grozić jej by wycofała się z obciążających go zeznań.

Usunięcie sprawcy przemocy domowej z mieszkania

Nakaz opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy domowej to drugi, obok tymczasowego aresztowania, skuteczny środek usunięcia sprawcy przemocy z domu i uchronienia Cię w ten sposób przed dalszą przemocą z jego strony.

Tak samo, jak tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania może zostać zastosowany w sprawie karnej tylko wobec osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa. Oznacza to, że chcąc doprowadzić do opuszczenia mieszkania przez agresywnego męża, partnera czy rodzica powinnaś zawiadomić Policję lub Prokuratora o popełnieniu na twoją szkodę przestępstwa przemocy domowej oraz złożyć zeznania w charakterze świadka. Dopiero potem Policjant lub Prokurator postawi sprawcy przemocy zarzut popełnienia przestępstwa, co umożliwi nakazanie mu opuszczenia mieszkania przez Prokuratora.

Nakaz opuszczenia mieszkania może zostać zastosowany wobec podejrzanej - sprawcy przemocy domowej w takich samych wypadkach jak tymczasowe aresztowanie, a więc:

- gdy stosowana przez sprawcę przemoc przybrała formę jednego z ciężkich przestępstw, np. znęcania się ze szczególnym okrucieństwem, pobicia, którego skutkiem był ciężki uszczerbek na zdrowiu osoby pokrzywdzonej czy zgwałcenia.
- gdy życiu lub zdrowiu osoby dotkniętej przemocą domową grozi niebezpieczeństwo ze strony sprawcy przemocy, np. gdy sprawca przemocy groził swojej ofierze pobiciem

lub

- gdy zachodzi niebezpieczeństwo, że sprawca przemocy domowej będzie próbował zastraszyć osobę pokrzywdzoną by wycofała wcześniejsze obciążające go zeznania

Nakaz opuszczenia mieszkania polega na nałożeniu na sprawcę przemocy domowej przez Prokuratora lub Sąd obowiązku wyprowadzenia się we wskazanym terminie z mieszkania, które zajmowałaś dotąd z pokrzywdzoną. Nad wykonaniem tego obowiązku czuwa Policja.

Co zrobić gdy sprawca przemocy domowej nie wyprowadzi się zamieszkania mimo postanowienia Sądu lub Prokuratora?

Nakaz opuszczenia mieszkania polega na nałożeniu na sprawcę przemocy domowej przez Prokuratora lub Sąd obowiązku wyprowadzenia się we wskazanym terminie z mieszkania, które zajmowałaś dotąd z pokrzywdzoną. Nad wykonaniem tego obowiązku czuwa Policja.

Jeżeli sprawca przemocy domowej nie wyprowadzi się z mieszkania we wskazanym w postanowieniu Prokuratora lub Sądu terminie, wówczas powinnaś zawiadomić o tym jednostkę Policji sprawującą nad nim dozór. Po uzyskaniu tej informacji Policjant zawiadamia o tym niezwłocznie Sąd lub Prokuratora. Wówczas:

- Prokurator złoży do Sądu wniosek o tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy domowej, a Sąd taki wniosek powinien uwzględnić
- Prokurator postawi sprawcy przemocy zarzut popełnienia nowego przestępstwa, gdyż nieprzestrzeganie nakazu Sądu opuszczenia mieszkania stanowi nowe przestępstwo z art.244 k.k. zagrożone karą do 3 lat pozbawienia wolności.

Pamiętaj, że **Prokurator i Sąd nie bada, kto jest właścicielem lub najemcą mieszkania, z którego ma się wyprowadzić sprawca przemocy.** Jest to bez znaczenia. Oznacza to dla Ciebie, że możesz doprowadzić do usunięcia sprawcy przemocy z mieszkania nawet jeśli stanowi ono jego wyłączną własność.

Zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną przez sprawcę przemocy domowej

Zakaz kontaktowania się to kolejny skuteczny środek uchronienia Cię przed dalszą agresją ze strony sprawcy przemocy. Tak jak tymczasowe aresztowanie i nakaz opuszczenia mieszkania jest to możliwe w sprawie karnej dopiero po przedstawieniu sprawcy przemocy zarzutu popełnienia na Twoją szkodę przestępstwa. Zakaz kontaktowania się sprawcy przemocy z osobą pokrzywdzoną może zostać zastosowany w 2 przypadkach:

- obok nakazu opuszczenia mieszkania. Chodzi tu o sytuacje, w których Sąd lub Prokurator nakazuje sprawcy przemocy domowej opuszczenie zajmowanego z Tobą mieszkania, a oprócz tego zakazuje mu kontaktowania się Tobą

- gdy nie mieszkasz wspólnie ze sprawcą przemocy. Wówczas nie ma potrzeby nakazania sprawcy przemocy opuszczenia Waszego mieszkania. W takiej sytuacji Sąd lub Prokurator może natomiast zakazać podejrzanemu – sprawcy przemocy kontaktowania się z Tobą

W jednym i drugim wypadku sprawca przemocy nie może się z Tobą kontaktować.

Tak samo jak nakaz opuszczenia mieszkania, zakaz kontaktowania się przez sprawcę przemocy z pokrzywdzonym jest poddany nadzorowi jednostki Policji właściwej według miejsca zamieszkania sprawcy. W razie nieprzestrzegania tego zakazu powinnaś zawiadomić o tym Policjanta który sprawuje dozór nad podejrzanym. Policjant z kolei zawiadamia o tym Prokuratora lub Sąd.

Złamanie tego zakazu naraża podejrzanego – sprawcę przemocy na:

- odpowiedzialność karną za przestępstwo, gdyż złamanie zakazu orzeczonego przez Sąd stanowi przestępstwo z art.244 k.k. zagrożone karą do 3 lat pozbawienia wolności
- oraz
- tymczasowe aresztowanie, jeśli tylko w ten sposób można uchronić Cię przed dalszą agresją ze strony sprawcy przemocy lub groźbami z jego strony w celu zmuszenia Cię do wycofania obciążających go zeznań.

Jak zawiadomić Policję lub Prokuratora o przestępstwie przemocy domowej?

Zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej możesz złożyć na Policji lub w Prokuraturze – wybór należy do Ciebie. Z mojego doświadczenia zawodowego wynika jednak, że lepiej jest to zgłosić na Policji. Złożenie zawiadomienia w Prokuraturze tylko wydłuża okres rozpoznania Twojego zawiadomienia. Prokuratorzy nie prowadzą dochodzenia w sprawach o przestępstwa związane z przemocą domową lecz zlecają ich prowadzenie Policji. Złożenie zawiadomienia w prokuraturze spowoduje zatem przekazanie sprawy do rozpoznania Policji. Skoro i tak złożone przez Ciebie zawiadomienie trafi na policję, to nie ma sensu tracić czasu na obieg dokumentów pomiędzy Prokuraturą a Policją.

Zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej powinnaś złożyć w Prokuraturze lub jednostce Policji właściwej dla miejsca popełnienia przestępstwa. Dla przykładu, jeżeli doświadczasz przemocy w twoim mieszkaniu, wówczas powinnaś zawiadomić o tym najbliższą miejscowo jednostkę policji lub Prokuratury. W razie wątpliwości możesz sprawdzić to w Internecie, gdyż na stronie internetowej Policji oraz Prokuratury znajdują się spisy ulic przyporządkowane do odpowiedniej jednostki Policji czy Prokuratury.

Zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej możesz złożyć:

- pisemnie – w postaci pisma „zawiadomienie o przestępstwie”

lub

- ustnie – wówczas Twoje zawiadomienie zostanie spisane przez Policjanta lub Prokuratora w postaci protokołu ustnego zawiadomienia o przestępstwie. Od razu powinnaś zostać także przesłuchana w charakterze świadka przestępstwa.

Co należy wskazać w zawiadomieniu o przestępstwie przemocy domowej?

W zawiadomieniu o przestępstwie przemocy domowej powinnaś wskazać:

- Twoje imię i nazwisko, adres do korespondencji, telefon kontaktowy
- imię i nazwisko oraz adres zamieszkania sprawcy przemocy
- opis przemocy jakiej doświadczasz, a więc zachowanie sprawcy przemocy
- dowody, np. świadków (z podaniem imienia, nazwiska oraz adresu), obdukcje lekarskie potwierdzające, że jesteś ofiarą przemocy. Dokumenty najlepiej złożyć w formie kserokopii z informacją, że złożysz oryginały podczas przesłuchania w charakterze świadka.

Jeżeli Tobie lub Twoim dzieciom grozi niebezpieczeństwo ze strony sprawcy przemocy, wówczas koniecznie napisz lub powiedz o tym w zawiadomieniu o przestępstwie. Opisz, czego się obawiasz, jakiej krzywdy spodziewasz się ze strony sprawcy przemocy. Zażądaj jak najszybszego przesłuchania Cię w charakterze świadka, przedstawienia sprawcy przemocy zarzutu popełnienia przestępstwa. Zażądaj też jak najszybszego zastosowania wobec sprawcy przemocy tymczasowego aresztowania lub nakazu opuszczenia Waszego mieszkania.

Jak najszybciej i najprościej zawiadomić o przestępstwie przemocy domowej?

Najszybszą i najprostszą formą zawiadomienia o przestępstwie przemocy domowej jest udanie się do najbliższej miejscowo jednostki Policji i złożenie ustnego zawiadomienia o przestępstwie. Wówczas Twoje oświadczenie zostanie spisane przez Policjanta w postaci protokołu przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie. Ponadto od razu zostaniesz przesłuchana w charakterze świadka. To rozwiązanie przyspiesza rozpoznanie Twojego zawiadomienia o przestępstwie. Przed udaniem się na Policję przygotuj się do złożenia zeznań, uporządkuj sobie w głowie jakiej przemocy doświadczasz, kiedy i gdzie to miało miejsce, kto mógł to widzieć, przygotuj również listę świadków z ich imionami, nazwiskami oraz adresami, a także dokumenty, np. obdukcje lekarskie.

Im lepiej przygotujesz się do złożenia zawiadomienia o przestępstwie i złożenia zeznań w charakterze świadka, tym szybciej Policja przeprowadzi wskazane przez Ciebie czynności dowodowe i postawi sprawcy przemocy domowej zarzut popełnienia na twoją szkodę

przestępstwa. To z kolei umożliwi tymczasowe aresztowanie podejrzanego – sprawcę przemocy, nakazanie mu opuszczenia mieszkania lub zakazanie mu kontaktowania się z Tobą.

Co zrobić gdy zostałaś pobita przez męża, partnera czy rodzica?

Jeżeli zostałaś pobita przez męża, konkubenta, partnera lub rodziców nie zwlekaj z zawiadomieniem o tym przestępstwie. Jeśli możesz, wówczas od razu udaj do najbliższej jednostki Policji i złóż ustnie zawiadomienie o przestępstwie. Gdy nosisz na ciele ślady pobicia, takie jak zadrapania, skaleczenia, zaczerwienienia to zażądaj od Policjanta udokumentowania tego w postaci opisanego obrażeń w protokole oględzin Twojej osoby oraz wykonania zdjęć śladów pobicia.

Jeżeli ślady pobicia staną się lepiej widoczne po 2-3 dniach od pobicia, wówczas ponownie pójdz na Policję i zażądaj ponownego opisu obrażeń i ich sfotografowania.

Protokół oględzin śladów pobicia wraz ze zdjęciami to istotne dowody na potwierdzenie popełnienia na Twoją szkodę przestępstwa przemocy domowej. Dokumenty te zostaną przesłane przez Policję biegłemu z zakresu medycyny sądowej. Na ich podstawie biegły opíše obrażenia ciała jakich doznałaś na skutek pobicia. To z kolei przyspieszy postawienie sprawy przemocy zarzutu popełnienia przestępstwa.

Pamiętaj, że Policjant, któremu zgłosiłaś pobicie ma obowiązek:

- przyjąć od Ciebie ustne zawiadomienie o przestępstwie i spisać je w formie protokołu
- przesłuchać Cię w charakterze świadka
- opisać ślady pobicia w protokole oględzin oraz udokumentować je w formie zdjęć
- postawić sprawcy przemocy domowej zarzut popełnienia przestępstwa
- złożyć do Prokuratora wniosku o zastosowanie wobec podejrzanego – sprawcy przemocy domowej środków przymusu, jak np. nakazu opuszczenia mieszkania, zakazu kontaktowania się z Tobą lub wystąpienia do Sądu z wnioskiem o jego aresztowanie – jeżeli te środki przymusu są konieczne dla zapewnienia Tobie i Twoim dzieciom bezpieczeństwa.

Co zrobić gdy zostałaś pobita przez męża, partnera lub rodzica i boisz się wrócić do domu?

Jeżeli zostałaś pobita przez męża, konkubenta, partnera lub rodziców nie zwlekaj z zawiadomieniem o tym przestępstwie. Jeśli możesz, to od razu udaj do najbliższej jednostki Policji i złóż ustnie zawiadomienie o przestępstwie.

Jeśli boisz się wrócić do domu, bo obawiasz się dalszej agresji ze strony sprawcy przemocy, wówczas zażądaj natychmiastowego zatrzymania go przez Policję. Policjant ma obowiązek przyjechać z Tobą do mieszkania i zatrzymać sprawcę pobicia jeżeli zachodzi obawa, że ponownie zostaniesz przez niego pobita.

Jeżeli po powrocie do domu z Policjantami okaże się, że sprawcy pobicia nie ma w mieszkaniu, wówczas zażądaj od Policjantów numeru telefonu, pod który będziesz mogła zadzwonić by wezwać Policję na pomoc.

Jeśli boisz się pozostać w domu, wówczas udaj się do rodziny lub znajomych. Sama lub najlepiej w ich towarzystwie wróć pod mieszkanie. Gdy zobaczysz, że sprawca przemocy wrócił do Waszego mieszkania, wówczas zadzwoń lub pójź na Policję i zażądaj, by Policjanci przyjechali z Tobą do mieszkania i zatrzymali sprawcę przemocy.

Po zatrzymaniu sprawcy przemocy pojedź na komisariat Policji i złóż ustnie lub pisemnie wniosek o zastosowanie wobec sprawcy przemocy tymczasowego aresztowania lub o nakazanie mu opuszczenia Waszego mieszkania. Jeśli tego nie zrobisz ryzykujesz, że Policja zwolni zatrzymanego sprawcę przemocy, a on wróci do domu.

Jak doprowadzić do usunięcia z mieszkania agresywnego męża, partnera lub rodzica?

Wiele kobiet – ofiar przemocy ze strony męża, konkubenta czy partnera ucieka z mieszkania w obawie się o własne życie i zdrowie lub o życie i zdrowie swoich dzieci. W trakcie orzekania jako sędzia rodzinny, a potem sędzia wydziału karnego wielokrotnie spotykałem się z takimi sytuacjami. Zawsze trudno było mi się z tym pogodzić. To przecież nie kobieta dotknięta przemocą, ale sprawca przemocy domowej powinien zostać usunięty z mieszkania zajmowanego ze swoją ofiarą.

Każda kobieta, która doświadcza w domu przemocy domowej ma prawo żądać skutecznej i natychmiastowej ochrony ze strony Policji, Prokuratora oraz Sądu. W większości przypadków tylko tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy lub nakazanie mu opuszczenia mieszkania jest w stanie zagwarantować kobiecie bezpieczeństwo o uchronić ją przed dalszą przemocą.

Z doświadczenia jakie zdobyłem w trakcie orzekania jako sędzia wydziału karnego wynika, że to od aktywności kobiety dotkniętej przemocą zależy w znacznym stopniu czy sprawca przemocy zostanie usunięty z mieszkania.

Jeżeli jesteś ofiarą przemocy domowej, wówczas pamiętaj, że samo złożenie zawiadomienia o przestępstwie ze strony męża czy konkubenta nie zagwarantuje Ci bezpieczeństwa. Ograniczając się tylko do zgłoszenia na Policji zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przemocy zdajesz się na całkowicie na odpowiedzialność i zaangażowanie prowadzącego dochodzenie Policjanta, a z tym, jak wszyscy wiemy bywa różnie.

Skoro zdecydowałaś się na zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej, to powinnaś konsekwentnie dążyć do zagwarantowania sobie i Twoim dzieciom bezpieczeństwa przez

usunięcie sprawcy przemocy z domu. By to osiągnąć, powinnaś zażądać by nadzorujący dochodzenie Prokurator:

- wydał postanowienie nakazujące sprawcy przemocy domowej opuszczenie zajmowanego z Tobą mieszkania
- lub
- wystąpił do Sądu z wnioskiem o tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy

Możesz to uczynić zarówno w trakcie przesłuchania w charakterze świadka, jak i później, np. w formie pisma procesowego. Konieczne jest w nim uzasadnienie, czego obawiasz się ze strony sprawcy przemocy, jak duże niebezpieczeństwo Ci grozi, jednym słowem, dlaczego tylko usunięcie sprawcy przemocy z Waszego mieszkania zapewni Ci bezpieczeństwo.

Jak doprowadzić do tymczasowego aresztowania agresywnego męża, partnera, rodzica lub syna?

Z doświadczenia jakie zdobyłem w trakcie orzekania jako sędzia rodzinny oraz sędzia wydziału karnego wynika, że czasami tylko tymczasowe aresztowanie jest w stanie zagwarantować bezpieczeństwo kobiecie dotkniętej przemocą. Dotyczy to 3 sytuacji:

1. gdy żaden inny środek zapobiegawczy w tym nakaz opuszczenia mieszkania nie gwarantuje kobiecie bezpieczeństwa. Chodzi tu o brutalnych, agresywnych fizycznie sprawców przemocy
2. gdy sprawca przemocy domowej, wbrew postanowieniu Sądu lub prokuratora o nakazie opuszczenia mieszkania zajmowanego z pokrzywdzoną nie wyprowadził się z tego lokalu
3. gdy sprawca przemocy domowej wyprowadził się wprawdzie z zajmowanego z pokrzywdzoną mieszkania, ale nadal nachodzi kobietę w mieszkaniu, zachowuje się wobec niej agresywnie lub grozi jej pobiciem

W pierwszym przypadku, gdy sprawca przemocy jest osobą brutalną, agresywną, nieobliczalną, w szczególności gdy nadużywa alkoholu, wówczas usunięcie go z mieszkania nie wystarczy do zapewnienia kobiecie i jej dzieciom bezpieczeństwa.

W drugim i trzecim wypadku chodzi o sytuacje, w których zastosowany środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia mieszkania nie sprawdził się, a kobiecie z dziećmi nadal grozi niebezpieczeństwo.

W tych wypadkach powinnaś zawiadomić prowadzącego dochodzenie Policjanta o agresywnym zachowaniu męża czy konkubenta i zażądać jego tymczasowego aresztowania. We wniosku powinnaś wskazać na dowody, np. świadków, które potwierdzą

agresywne zachowanie sprawcy przemocy. Jeżeli po raz kolejny zostałaś pobita przez sprawcę przemocy, wówczas powinnaś zgłosić się na Policję celem udokumentowania śladów pobicia lub załączyć do wniosku obdukcję lekarską.

Jeżeli jesteś na to gotowa psychicznie, wówczas powinnaś stawić się na posiedzenie Sądu w przedmiocie tymczasowego aresztowania sprawcy przemocy. Uczestnicząc w tym posiedzeniu ponownie opisz Sądowi, czemu boisz się o swoje życie lub zdrowie, czemu tylko tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy zapewni Tobie i dzieciom bezpieczeństwo. Twój udział w posiedzeniu Sądu może mieć istotne znaczenie dla przekonania Sędziego o konieczności tymczasowego aresztowania sprawcy przemocy.

Co zrobić by Sąd lub Prokurator nakazał sprawcy przemocy domowej opuszczenie mieszkania?

Nakaz opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy domowej to skuteczny środek usunięcia z domu agresywnego męża, partnera, rodzica czy syna i uchronienia Cię w ten sposób przed dalszą przemocą z jego strony.

Sąd lub Prokurator w postanowieniu o nakazie opuszczenia mieszkania zobowiązuje podejrzanego - sprawcę przemocy do wyprowadzenia się w wyznaczonym terminie z lokalu zajmowanego z pokrzywdzoną. Jeżeli sprawca przemocy nie zastosuje się do tego nakazu wówczas:

- Prokurator powinien złożyć do Sądu wniosek o tymczasowe aresztowanie sprawcy przemocy domowej
- a ponadto
- Prokurator postawi sprawcy przemocy zarzut popełnienia nowego przestępstwa, gdyż nieprzestrzeganie nakazu opuszczenia mieszkania orzeczonego przez Sąd stanowi przestępstwo z art.244 k.k. zagrożone karą do 3 lat pozbawienia wolności.

Nakaz opuszczenia mieszkania może zostać zastosowany w sprawie karnej tylko wobec podejrzanego, a więc osoby, której Policjant lub Prokurator przedstawił zarzut popełnienia przestępstwa. Oznacza to, że wcześniej powinnaś:

- zawiadomić Policję lub Prokuratora o popełnieniu na twoją szkodę przestępstwa przemocy domowej
- oraz
- złożyć zeznania w charakterze świadka.

Dopiero potem Policjant lub Prokurator postawi sprawcy przemocy zarzut popełnienia przestępstwa, co umożliwi wydanie postanowienia nakazującego mu opuszczenie mieszkania.

Pamiętaj, by nie pozostawiać tej decyzji wyłącznie w rękach Prokuratora lub Policjanta. Jako pokrzywdzona przestępstwem złóż wnioski o zastosowanie wobec sprawcy przemocy środka zapobiegawczego w postaci nakazu opuszczenia mieszkania. Najlepiej złóż go w trakcie przesłuchania w charakterze świadka. We wniosku opisz, czego obawiasz się o ze strony sprawcy przemocy. Napisz również, czemu usunięcie go z mieszkania jest konieczne dla zapewnienia Tobie i dzieciom bezpieczeństwa.

Pamiętaj również, że Policjant powinien bezzwłocznie przekazać Twój wniosek z aktami sprawy Prokuratorowi nadzorującemu dochodzenie. Prokurator powinien w ciągu kilku dni rozpoznać złożony przez Ciebie wniosek. Dzwon i dopytuj się co się dzieje w tej sprawie, czemu nie wydano dotąd postanowienia nakazującego podejrzanemu – sprawcy przemocy opuszczenia mieszkania. W razie potrzeby złóż skargę na Policjanta do jego przełożonego lub zażalenie na bezczynność prokuratora do Sądu.

Jak przebiega postępowanie karne w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie?

Kobiety, które doświadczają w domu przemocy ze strony męża, konkubenta, partnera, rodziców lub dzieci nie składają zawiadomienia o tym przestępstwie, ponieważ nie wiedzą:

- jak przebiega postępowanie karne w sprawach dotyczący przemocy domowej
- jakie mają prawa i czego mogą żądać od Policjanta, Prokuratora a potem Sądu prowadzącego postępowanie karne

W tym artykule opisze, co Cię czeka po złożeniu w Prokuraturze lub na Policji zawiadomienia o przestępstwie przemocy domowej.

Postępowanie karne w sprawie dotyczącej przemocy domowej można podzielić na kilkanaście etapów. Oto one:

1. złożenie zawiadomienia o przestępstwie przemocy domowej
2. przesłuchanie w charakterze świadka kobiety, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie
3. przeprowadzenie czynności dowodowych, jak np. oględziny śladów pobicia kobiety, przesłuchanie świadków przemocy domowej, dopuszczenie opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej dotyczącej obrażeń ciała kobiety
4. przedstawienie sprawcy przemocy domowej zarzutu popełnienia przestępstwa i przesłuchanie go w charakterze podejrzanego

5. zastosowanie wobec sprawcy przemocy domowej środków zapobiegawczych, takich jak tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania lub zakaz kontaktów z ofiarą przemocy
6. przeprowadzenie dowodów zgłoszonych przez podejrzanego - sprawcę przemocy domowej
7. akt oskarżenia przeciwko sprawcy przemocy domowej i skierowanie sprawy do Sądu
8. wyznaczenie przez Sąd rozprawy głównej – przesłuchanie oskarżonego, pokrzywdzonej i świadków
9. wydanie wyroku przez Sąd
10. zaskarżenie wyroku Sądu
11. postępowanie odwoławcze przed Sądem Okręgowym
12. wykonanie kary wymierzonej sprawcy przemocy domowej w wyroku skazującym

Przesłuchanie kobiety, która zawiadomiła o przemocy domowej

Po złożeniu na Policji lub w Prokuraturze zawiadomienia o przemocy domowej zostaniesz przesłuchana w charakterze świadka tego przestępstwa.

Jeżeli złożysz zawiadomienie o przestępstwie ustnie na Policji, wówczas zostaniesz przesłuchana jako świadek od razu po złożeniu zawiadomienia. Policjant zaprotokołuje złożone przez Ciebie zawiadomienie o przestępstwie i od razu przystąpi do przesłuchania Cię w charakterze świadka.

Jeżeli złożysz zawiadomienie o przemocy domowej pisemnie, wówczas po kilku – kilkunastu dniach otrzymasz wezwanie do stawienia na Policji i wtedy zostaniesz przesłuchana jako świadek.

Przesłuchanie w charakterze świadka kobiety, która zawiadomiła o przemocy domowej jest pierwszą czynnością dowodową, jaką przeprowadza Policja.

Przesłuchanie w charakterze świadka kobiety dotkniętej przemocą domową jest także najważniejszym dowodem w postępowaniu karnym przeciwko sprawcy przemocy.

Dlatego **przed złożeniem zeznań na Policji powinnaś przygotować się do czekającego Cię przesłuchania**. W tym celu przypomnij sobie:

- od kiedy Twój mąż, konkubent czy partner stosuje wobec Ciebie przemoc? Nie chodzi tu o podanie dokładnej daty, ale co najmniej miesiąca i roku, od którego doświadczasz przemocy?

- jak wygląda przemoc, której doświadczasz w domu? Chodzi tu o opisanie Policjantowi, czy jesteś wyzywana, jeśli tak to jakimi słowami, czy jesteś upokarzana, jeśli tak to w jaki sposób, czy jesteś bita, jeśli tak to czy jesteś kopana, bita pięściami, czy mąż lub konkubent Ci grozi, jeśli tak to w jaki sposób, czy grozi Ci pobiciem, zabiciem, wyrzuceniem z domu?
- czy tylko Ty doświadczasz w domu przemocy, czy również Twoje dzieci są ofiarami przemocy domowej?
- co jest przyczyną przemocy ze strony męża czy konkubenta? Czy jest nim, np. wybuchowy charakter męża, czy może jego alkoholizm, jeśli tak to czy mąż chodzi na terapię dla osób uzależnionych od alkoholu?
- czy obawiasz się o własne życie lub zdrowie, lub o życie lub zdrowie Twoich dzieci?
- czy zdarzyło się byś po pobiciu przez męża lub konkubenta potrzebowała pomocy lekarskiej, jeśli tak to u którego lekarza byłaś, czy jesteś posiadaniem dokumentacji medycznej, np. obdukcji lekarskich?
- czy potrafisz wskazać osoby, które były świadkami przemocy ze strony męża czy konkubenta? Mogą to być osoby, które były naocznymi świadkami przemocy wobec Ciebie. Mogą to być również osoby, które widziały na twoim ciele ślady po pobiciu lub osoby, którym opowiedziałaś o przemocy w domu
- czy znasz imiona i nazwiska oraz adresy osób, które były świadkami stosowanej wobec Ciebie przemocy?

Na zakończenie udzielę Ci kilku rad w związku z czekającym Cię przesłuchaniem w charakterze pokrzywdzonej - świadka przemocy domowej:

1. **nie obawiaj się – Twój mąż lub konkubent nie będzie uczestniczył w tym przesłuchaniu.** Na tym etapie postępowania sprawca przemocy nie zostanie nawet zawiadomiony o Twoim przesłuchaniu
2. **nie podpisuj protokołu przesłuchania w charakterze świadka bez jego wcześniejszego przeczytania.** Powiedz Policjantowi by odczytał Twoje zeznania lub sama je przeczytaj, dopiero potem je podpisz
3. **jeżeli czytając protokół przesłuchania zauważysz w nim błędy, od razu je sprostuj** podczas tego samego przesłuchania – przed podpisaniem protokołu
4. **jeżeli po powrocie do domu przypomnisz sobie coś ważnego,** o czym zapomniałaś powiedzieć w trakcie przesłuchania wówczas złóż uzupełniające zeznania

5. **jeżeli po przesłuchaniu Cię w charakterze świadka twój mąż lub konkubent ponownie użyje wobec Ciebie przemocy**, to zgłoś się na Policję i złóż na ten temat uzupełniające zeznania

Dowody w sprawie karnej dotyczącej przemocy domowej

Jest kilka rzeczy, które powinnaś przemyśleć przed złożeniem na Policji lub w Prokuraturze zawiadomienia o przestępstwie przemocy domowej. Między innymi **powinnaś zastanowić się nad dowodami, które potwierdzą, że Twój mąż, konkubent, rodzic czy dziecko stosuje wobec Ciebie przemoc.**

Tymi dowodami mogą być:

1. **świadkowie**, a więc:
  - osoby które widziały lub słyszały jak Twój mąż lub konkubent używa wobec Ciebie przemocy
lub
  - osoby, które widziały na Twoim ciele ślady pobicia
2. **nagrania zachowania sprawcy przemocy**, np. jego głosu z wyzwiskami lub groźbami pod Twoim adresem
3. **ślady pobicia** opisane w protokole oględzin ciała sporządzonym przez Policjanta lub w dokumentacji medycznej z udzielenia Ci pomocy medycznej

Najlepiej wskazać te dowody już w zawiadomieniu o przestępstwie przemocy domowej.

Wskazując świadków przemocy domowej podaj ich imiona, nazwiska oraz adres zamieszkania, a w miarę możliwości także telefon kontaktowy. Dzięki temu zostaną szybciej przesłuchani.

Wskazując jako dowód nagranie, np. głosu sprawcy przemocy zachowaj oryginalny nośnik z zapisem nagrania oraz urządzenie nagrywające. Dla przykładu, gdy nagrałaś wyzwiska męża za pomocą telefonu komórkowego, wówczas wyjmij z telefonu i zachowaj kartę pamięci z zapisem nagrania oraz sam telefon. Umożliwi to potwierdzenie autentyczności nagrania.

Wskazując jako dowód dokumentację medyczną z opisem doznanych przez Ciebie obrażeń ciała złóż ją w trakcie przesłuchania w charakterze świadka. Gdy nie masz całej dokumentacji medycznej zażądaj od Policjanta jej dołączenia do akt sprawy wskazując placówkę medyczną w której się znajduje.

Przedstawienie sprawcy przemocy domowej zarzutu popełnienia przestępstwa i przesłuchanie go jako podejrzanego

Po przeprowadzeniu czynności dowodowych, tj:

- przesłuchaniu kobiety, która złożyła zawiadomienie o przemocę domową
- przesłuchaniu świadków przemocę domową wskazanych w zawiadomieniu o przestępstwie

Prokurator lub Policjant powinien przedstawić sprawcy przemocę domową zarzut popełnienia przestępstwa. Z tą chwilą sprawca przemocę staje się podejrzanym.

Od momentu przedstawienia sprawcy przemocę zarzutu popełnienia przestępstwa Prokurator lub Sąd może zastosować wobec niego środki zapobiegawcze, takie jak tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania czy zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną. Od tej chwili każda próba zastraszenia Cię przez sprawcę przemocę w celu wycofania złożonych wcześniej zeznań powinna spowodować jego tymczasowe aresztowanie.

Po przedstawieniu sprawcy przemocę zarzutu popełnienia przestępstwa Policjant lub Prokurator przesłuchuje go w charakterze podejrzanego. W trakcie tego przesłuchania podejrzaný oświadcza, czy przyznaje się do zarzucanego mu czynu oraz składa wyjaśnienia. Od tego momentu sprawcy przemocę przysługuje prawo do składania wniosków dowodowych, a więc np. wskazania świadków, którzy zaprzeczają stosowaniu przez niego przemocę.

Jak przyspieszyć postępowanie karne w sprawie przemocę w rodzinie?

Dla kobiety dotkniętej przemocą domową najważniejsze jest jak najszybsze wyprowadzenie się mieszkania przez agresywnego męża, partnera, rodzica czy dzieci.

Tylko usunięcie sprawcy przemocę ze wspólnego mieszkania gwarantuje kobiecie i jej dzieciom bezpieczeństwo i chroni ich przez dalszą przemocą. Z tego powodu w interesie kobiety dotkniętej przemocą domową leży jak najszybsze przedstawienie sprawcy przemocę zarzutu popełnienia przestępstwa. Z tą chwilą sprawca przemocę staje się podejrzanym w sprawie karnej.

Wiążą się z tym następujące konsekwencje:

- od momentu przedstawienia sprawcy przemocę zarzutu popełnienia przestępstwa Prokurator lub Sąd może zastosować wobec niego środki zapobiegawcze, tj. tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania czy zakaz kontaktowania się z ofiarą przemocę
- po przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa sprawca przemocę, który grozi pokrzywdzonej by zmusić ją do wycofania złożonych przez nią zeznań powinien zostać tymczasowo aresztowany

Aby doprowadzić do szybkiego postawienia sprawcy przemocy domowej zarzutu popełnienia przestępstwa posłuchaj kilku rad:

- złóż zawiadomienie o przemocy domowej ustnie na Policji. Dzięki temu od razu zostaniesz przesłuchana w charakterze świadka
- w zawiadomieniu o przestępstwie oraz w trakcie przesłuchania w charakterze świadka wskaż, jakie czynności dowodowe powinna przeprowadzić Policja. Wskazując świadków podaj ich imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz telefony kontaktowe. Dzięki temu Policjant prowadzący dochodzenie wezwie wskazanych przez Ciebie świadków telefonicznie, co znacznie przyspieszy postępowanie karne. Jeśli jesteś w posiadaniu dokumentów z opisem doznanych obrażeń ciała, złóż je na Policji podczas przesłuchania w charakterze świadka. Jeżeli zostałaś pobita, od razu zgłoś się na Policję z żądaniem opisanego pobicia oraz ich sfotografowania
- w zawiadomieniu o przestępstwie oraz w trakcie przesłuchania zażądaj natychmiastowej ochrony poprzez tymczasowe aresztowanie lub usunięcie z mieszkania sprawcy przemocy. Wskaż na niebezpieczeństwo dla Twojego życia lub zdrowia ze strony sprawcy przemocy w razie bezczynności Policji.

Prawa kobiety dotkniętej przemocą w trakcie dochodzenia

Z chwilą złożenia zawiadomienia o przestępstwie przemocy domowej stajesz się pokrzywdzoną - stroną tego postępowania. Na etapie postępowania przygotowawczego, a więc przed skierowaniem do Sądu aktu oskarżenia jesteś stroną tego postępowania i nie musisz składać w tym zakresie żadnego dodatkowego oświadczenia. Jako pokrzywdzona masz prawo do:

- składania wniosków dowodowych, w których żądasz przeprowadzenia czynności dowodowych, np. przesłuchania świadków, dokonania oględzin i opisu doznanych przez Ciebie obrażeń ciała, zgromadzenia dokumentacji medycznej
- uczestniczenia w czynnościach dowodowych przeprowadzanych na Twój wniosek
- przeglądania akt sprawy za zgodą Prokuratora
- sporządzania kserokopii dokumentów z akt sprawy za zgodą Prokuratora
- składania wniosków o zastosowanie przez Prokuratora wobec podejrzanego – sprawcy przemocy środków zapobiegawczych, w szczególności nakazania sprawcy przemocy opuszczenia mieszkania czy zakazania mu kontaktowania się z Tobą
- wystąpienia do Prokuratora o złożenie do Sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie podejrzanego - sprawcy przemocy

- żądania wyznaczenia pełnomocnika – adwokata lub radcy prawnego z urzędu, jeśli nie stać Cię na wyznaczenie go z własnych pieniędzy

Jako pokrzywdzona masz także prawo do zaskarżania wielu decyzji Policjanta lub Prokuratora prowadzącego dochodzenie. W szczególności masz prawo zaskarżenia:

- postanowienia Prokuratora o odmowie zastosowania wobec podejrzanego - sprawcy przemocy środków zapobiegawczych, np. nakazu opuszczenia mieszkania czy zakazu kontaktowania się z Tobą
- postanowienia Prokuratora o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie przemocy domowej
- postanowienia Prokuratora o umorzeniu dochodzenia w sprawie przemocy domowej

Prawa kobiety dotkniętej przemocą w postępowaniu karnym przed Sądem

Z chwilą skierowania przeciwko sprawcy przemocy domowej aktu oskarżenia sprawa trafia do Sądu.

Jeśli chcesz zachować prawa strony w postępowaniu sądowym, powinnaś złożyć w Sądzie oświadczenie, że będziesz występowała w nim jako oskarżyciel posiłkowy. Najlepiej złóż je od razu po otrzymaniu zawiadomienia o przekazaniu sprawy z aktem oskarżenia do Sądu. Na złożenie tego oświadczenia masz czas do odczytania przez prokuratora aktu oskarżenia na rozprawie głównej. Złożenie tego oświadczenia później jest nieskuteczne. Oświadczenie o wstąpieniu do sprawy w charakterze oskarżyciela posiłkowego możesz złożyć w dowolnej formie, np. w piśmie wysłanym do Sądu lub ustnie na pierwszej rozprawie głównej.

Gorąco namawiam Cię do złożenia oświadczenia o działaniu w postępowaniu sądowym jako oskarżyciel posiłkowy. Dzięki temu, jako strona postępowania sądowego, jesteś uprawniona do:

- przeglądania akt sprawy
- sporządzania kserokopii dokumentów z akt sprawy
- składania wniosków dowodowych, czyli żądania przeprowadzenia przez Sąd czynności dowodowych, np. przesłuchania wskazanych przez Ciebie świadków
- zadawania pytań przesłuchiwanym przez Sąd świadkom i biegłym
- żądania zastosowania przez Sąd wobec oskarżonego – sprawcy przemocy środków zapobiegawczych, w tym tymczasowego aresztowania, nakazu opuszczenia mieszkania czy zakazu kontaktów

- zajęcia stanowiska co do ukarania sprawcy przemocy przez Sąd w mowie końcowej przed wydaniem wyroku

Jako oskarżyciel posiłkowy w postępowaniu sądowym masz również prawo do zaskarżania większości decyzji podjętych przez Sąd, a w szczególności:

- złożenia zażalenia na odmowę zastosowania przez Sąd wobec oskarżonego – sprawcę przemocy środków zapobiegawczych, np. tymczasowego aresztowania czy nakazu opuszczenia mieszkania
- złożenia apelacji od błędnego wyroku Sądu, np. uniewinniającego sprawcę przemocy domowej

Jak usunąć z mieszkania agresywnego męża, partnera, rodziców lub dzieci?

Osoby dotknięte przemocą ze strony męża, konkubenta, rodziców lub dzieci mogą doprowadzić do usunięcia sprawcy przemocy ze wspólnie zajmowanego mieszkania:

- w postępowaniu karnym przeciwko sprawcy przemocy
lub
- w postępowaniu cywilnym o eksmisję sprawcy przemocy ze wspólnie zajmowanego mieszkania

By doprowadzić do usunięcia z mieszkania sprawcy przemocy w postępowaniu karnym powinnaś podjąć następujące działania:

- złożyć na Policji lub w Prokuraturze zawiadomienie o przestępstwie przemocy domowej
- po przedstawieniu sprawcy przemocy zarzutu popełnienia przestępstwa zażądać tymczasowego aresztowania sprawcy przemocy domowej przez Sąd lub nakazania mu przez Prokuratora lub Sąd opuszczenia zajmowanego wspólnie mieszkania
- po przesłaniu do Sądu aktu oskarżenia wstąpić do procesu jako oskarżyciel posiłkowy i zażądać nałożenia na sprawcę przemocy domowej w wyroku skazującym obowiązku opuszczenia na stałe mieszkania

By doprowadzić do eksmisji sprawcy przemocy domowej w postępowaniu cywilnym powinnaś:

- złożyć do Sądu Cywilnego wnioski o nakazanie sprawcy przemocy opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania

- w toku postępowania cywilnego wykazać, że Twój mąż, konkubent, rodzice lub dzieci stosują wobec Ciebie przemoc
- uzyskać postanowienie Sądu nakazujące sprawcy przemocy domowej opuszczenie mieszkania
- złożyć do komornika wnioski o przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy z mieszkania

Jak widzisz masz do dyspozycji dwie drogi zmierzające do usunięcia z mieszkania sprawcy przemocy. Od Ciebie zależy na którą się zdecydujesz. O tym która z nich wybrać opisuję w artykule: *Usunięcie z mieszkania sprawcy przemocy w postępowaniu karnym i cywilnym*.

Usunięcie z mieszkania sprawcy przemocy w postępowaniu karnym i cywilnym

W poprzednim artykule „*Jak usunąć z mieszkania agresywnego męża, partnera, rodziców lub dzieci?*” napisałem, że jest to możliwe zarówno w postępowaniu karnym jak i w postępowaniu cywilnym. W tym artykule postaram się poradzić Ci, która z tych metod wybrać.

Dla kobiety dotkniętej przemocą domową najważniejsze jest jak najszybsze pozbycie się z domu agresywnego męża lub partnera w celu uchronienia siebie oraz dzieci przed dalszą przemocą z jego strony. Z tego punktu widzenia:

- **postępowanie karne** jest skuteczniejsze w łatwych do udowodnienia przypadkach przemocy domowej, a więc w przypadkach przemocy fizycznej potwierdzonej zeznaniami świadków oraz dokumentacją medyczną
- **postępowanie cywilne** jest skuteczniejsze w przypadkach trudnych do udowodnienia, w więc przy przemocy psychicznej, polegającej na znieważaniu, upokarzaniu kobiety, gdy nie ma ewidentnych dowodów potwierdzających przemoc.

Wybór procedury karnej lub cywilnej może zależeć także od Twojego stosunku do sprawcy przemocy. Jeżeli chcesz uniknąć skazania męża, konkubenta czy rodzica za przestępstwo, wówczas powinnaś wybrać postępowanie cywilne jako środek do usunięcia z domu sprawcy przemocy.

Usunięcie z mieszkania agresywnego męża, partnera, rodziców lub dzieci w postępowaniu cywilnym

Możliwość eksmisji z mieszkania sprawcy przemocy wprowadziła ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art.11a. Zgodnie z tym przepisem osoba dotknięta przemocą domową może złożyć do Sądu Cywilnego wniosek o nakazanie sprawcy przemocy opuszczenia zajmowanego wspólnie mieszkania, jeżeli z powodu jego zachowania wspólne zamieszkiwanie w lokalu jest szczególnie uciążliwe.

Osobą uprawnioną do złożenia wniosku o nakazanie opuszczenia mieszkania przez agresywnego męża czy partnera jest osoba dotknięta przemocą zamieszkująca ze sprawcą przemocy w jednym lokalu.

Osoba dotknięta przemocą może żądać nakazania sprawcy przemocy przez Sąd opuszczenia mieszkania pod warunkiem wspólnego zamieszkiwania w jednym lokalu ze sprawcą przemocy.

Warunek wspólnego zamieszkiwania w jednym lokalu przez sprawcę przemocy i jego ofiarę powinien być spełniony w dacie złożenia wniosku o eksmisję sprawcy przemocy oraz w dacie wydania przez Sąd orzeczenia. Jeżeli jednak kobieta dotknięta przemocą w obawie o własne życie lub zdrowie wyprowadzi się z mieszkania zajmowanego ze sprawcą przemocy, to mimo to, w mojej ocenie, warunek wspólnego zamieszkiwania jest nadal spełniony. W takiej sytuacji Sąd nie może odmówić ochrony kobiecie dotkniętej przemocą domową, zmuszoną do wyprowadzenia się z mieszkania i oddalić z tego powodu jej wniosek o eksmisję z mieszkania sprawcy przemocy.

Nie ma znaczenia, do kogo należy lokal zajmowany przez sprawcę przemocy i jego ofiarę. Oznacza to, że Sąd w postępowaniu o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania nie bada, komu przysługuje do tego mieszkania prawo własności, prawo najmu czy inny tytuł prawny.

Jakie okoliczności uzasadniają eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania w postępowaniu cywilnym?

Zgodnie z art.11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osoba dotknięta przemocą może złożyć do Sądu Cywilnego wniosek o nakazanie sprawcy przemocy opuszczenia zajmowanego wspólnie mieszkania, jeżeli z powodu jego zachowania wspólne zamieszkiwanie w lokalu jest szczególnie uciążliwe.

W postępowaniu o eksmisję z mieszkania sprawcę przemocy Sąd bada następujące okoliczności:

- czy wnioskodawca, czyli osoba dotknięta przemocą zamieszkuje ze sprawcą przemocy w jednym lokalu
- czy wnioskodawca doświadcza przemocy ze strony uczestnika postępowania
- czy zachowanie sprawcy przemocy czyni wspólne zamieszkiwanie szczególnie uciążliwym

Ciężar wykazania tych okoliczności spoczywa na wnioskodawcy, a więc osobie dotkniętej przemocą domową. W tym celu kobieta doświadczonej przemocy posłużyć się takimi dowodami jak:

- zeznania świadków, np. sąsiadów czy policjantów którzy udzielali jej pomocy przy awanturze domowej
- dokumenty świadczące o nadużywaniu przez sprawcę przemocy alkoholu czy narkotyków
- zaświadczenia lekarskie potwierdzające doznane przez kobietę obrażenia ciała

Czy tytuł prawny do lokalu ma znaczenie w sprawie o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania?

Często zdarza się, że lokal, w którym zamieszkuje kobieta dotknięta przemocą należy do jej męża, konkubenta czy rodziców stosujących wobec niej przemoc. Chodzi tu najczęściej o sytuację, w której właścicielem lub najemcą lokalu jest sprawca przemocy domowej. Jest to powód, dla którego wiele kobiet dotkniętych przemocą nie występują do Sądu z wnioskiem o eksmisję sprawcy przemocy - błędnie zakładają, że w tej sytuacji nie mają szans na usunięcie z mieszkania sprawcy przemocy.

Dobra wiadomość dla kobiet dotkniętych przemocą domową jest taka, że **tytuł prawny do lokalu nie ma znaczenia w postępowaniu cywilnym o eksmisję z mieszkania sprawcy przemocy.**

W postępowaniu o eksmisję z mieszkania sprawcy przemocy Sąd nie bada, do kogo należy lokal. Sąd może nakazać sprawcy przemocy opuszczenie lokalu stanowiącego jego wyłączną własność. To samo dotyczy prawa najmu i innych tytułów prawnych do lokalu.

W postępowaniu o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania Sąd bada jedynie czy kobieta dotknięta przemocą domową zamieszkuje wspólnie, a więc w jednym lokalu ze sprawcą przemocy.

Wiele kobiet dotkniętych przemocą domową wyprowadza się z mieszkania zajmowanego ze sprawcą przemocy z obawy o własne życie lub zdrowie. Skutkiem tego w czasie złożenia wniosku o eksmisję z mieszkania sprawcy przemocy nie zamieszkuje już z nim w jednym lokalu. W tym jednak szczególnym przypadku, gdy zachowanie sprawcy przemocy zmusiło kobietę do ucieczki z mieszkania, Sąd nie może odmówić kobiecie ochrony prawnej i oddalić jej wniosek o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania.

Jak przebiega postępowanie o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania?

Jeżeli doświadczasz w domu przemocy ze strony męża, partnera, rodziców czy innego domownika i chcesz doprowadzić do jego eksmisji z mieszkania, wówczas powinnaś podjąć następujące działania:

1. złożyć do Sądu wniosek o nakazanie sprawcy przemocy opuszczenia mieszkania

2. w toku postępowania cywilnego przedstawić dowody świadczące o tym, że:
  - a. zamieszkujesz ze sprawcą przemocy w jednym lokalu
  - b. doświadczasz przemocy domowej
  - c. na skutek zachowania sprawcy przemocy wspólne zamieszkiwanie z nim w lokalu jest szczególnie uciążliwe
3. po uzyskaniu postanowienia Sądu nakazującego sprawcy przemocy opuszczenie mieszkania złożyć do komornika wnioski o przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy z mieszkania, dołączając tytuł wykonawczy, a więc odpis postanowienia Sądu z klauzulą natychmiastowej wykonalności

Jak długo trwa postępowanie o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania?

Założeniem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest udzielenie kobiecie dotkniętej przemocą domową szybkiej i skutecznej ochrony prawnej poprzez eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania. W tym celu ustawodawca wprowadził następujące regulacje prawne:

- Sąd ma obowiązek wyznaczyć rozprawę celem rozpoznania wniosku o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania w ciągu 1 miesiąca od wpłynięcia wniosku do Sądu
- postanowienie Sądu nakazujące sprawcy przemocy opuszczenie mieszkania jest wykonalne z chwilą ogłoszenia przez Sąd. Zaskarżenie tego postanowienia przez sprawcę przemocy nie odwleka jego wykonania. To oznacza, że komornik przeprowadzi eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania, nawet jeśli ten zaskarży postanowienie Sądu o eksmisji z mieszkania
- eksmisja sprawcy przemocy domowej może zostać przeprowadzona przez cały rok, także w okresie jesienno-zimowym, tj. od 1 listopada do 31 marca
- eksmisja sprawcy przemocy domowej jest przeprowadzana od razu, do schroniska dla bezdomnych lub noclegowni

Wskazane rozwiązania prawne gwarantują kobiecie dotkniętej przemocą:

- szybkie rozpoznanie wniosku o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania
- przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy domowej przez komornika od razu po ogłoszeniu przez Sąd postanowienia o nakazie opuszczenia mieszkania

Przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy domowej

W poprzednim artykule „*Jak przebiega postępowanie o eksmisję sprawcy przemocy z mieszkania?*” poradziłem Ci, jak doprowadzić do wydania przez Sąd postanowienia nakazującego sprawcy przemocy opuszczenie mieszkania.

W tym artykule opisuję, co powinnaś zrobić po wydaniu przez Sąd postanowienia o eksmisji sprawcy przemocy domowej, by doprowadzić do jego usunięcia z mieszkania.

Od razu po wydaniu przez Sąd postanowienia o eksmisji sprawcy przemocy z mieszkania powinnaś zwrócić się do Sądu o doręczenie Ci odpisu tego postanowienia z klauzulą o natychmiastowej wykonalności. Pamiętaj, że nie musisz czekać aż to postanowienie się uprawomocni. Jest ono wykonalne z chwilą ogłoszenia. Podlega zatem wykonaniu niezależnie od tego czy sprawca przemocy je zaskarży. Złożenie przez niego apelacji nie wstrzymuje wykonania postanowienia Sądu, a więc przeprowadzenia eksmisji sprawcy przemocy z mieszkania.

Po uzyskaniu odpisu postanowienia Sądu nakazującego sprawcy przemocy opuszczenie mieszkania opatrzonego klauzulą wykonalności powinnaś złożyć do komornika wnioski o przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy. Do wniosku powinnaś załączyć odpis postanowienia Sądu.

Przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy domowej jest obowiązkiem komornika.

W obecnym stanie prawnym jest to zadaniem prostym z dwóch powodów:

1. eksmisja sprawcy przemocy domowej może zostać przeprowadzona przez cały rok, bez wyłączenia okresu jesienno – zimowego
2. eksmisja sprawcy przemocy domowej następuje do noclegowni lub schroniska dla bezdomnych

W obecnym stanie prawnym eksmisja sprawcy przemocy domowej powinna zostać przeprowadzona sprawnie i szybko. Wcześniej, przed nowelizacją ustawy o ochronie praw lokatorów, która weszła w życie 16 listopada 2011r. przeprowadzenie eksmisji sprawcy przemocy domowej trwało czasami bardzo długo z uwagi na konieczność zapewnienia mu przez gminę pomieszczenia tymczasowego. Obecnie sprawca przemocy domowej może zostać usunięty do wskazanego przez gminę schroniska dla bezdomnych lub noclegowni. W konsekwencji nie ma przeszkody do sprawniej i szybkiej eksmisji sprawcy przemocy domowej.

Autorem opracowania jest **Adwokat Mariusz Stelmaszczyk**

oprac. ops.pl angoc